Ymgynghoriad ar Newidiadau Posibl i Wasanaeth Ailgylchu a Gwastraff Ynys Môn

Dadansoddiad o Ymatebion

Dyddiad yr ymchwil: Ebrill 2026
Cod y prosiect: COL200 - 095

Ynglŷn â WRAP

Corff anllywodraethol gweithredu amgylcheddol byd-eang yw WRAP, sy'n trawsnewid ein systemau nwyddau a bwyd i greu Ffordd Gylchol o Fyw. Rydym yn archwilio heriau cynaliadwyedd drwy lens bywydau beunyddiol pobl. Rydym yn trawsnewid y systemau sy'n cyflenwi'r nwyddau a ddefnyddiwn. Rydym yn gweithio fel catalydd i weithredu gan lunwyr polisïau, busnesau, sefydliadau anllywodraethol a dinasyddion i wireddu hyn.

Cyfeirnod y ddogfen

COL200-095

Ymgynghoriad ar Newidiadau Posibl i Wasanaeth Ailgylchu a Gwastraff Ynys Môn

Ysgrifennwyd gan

Circular Resource Specialists (CRS) Ltd

Ymwadiad: Er ein bod wedi cymryd camau rhesymol i sicrhau bod yr adroddiad hwn yn gywir, nid yw WRAP yn derbyn atebolrwydd am unrhyw golled, difrod, cost, neu draul a achosir neu sy'n deillio o ddibynnu ar yr adroddiad hwn. Mae darllenwyr yn gyfrifol am asesu cywir deb a chasgliadau cynnwys yr adroddiad hwn. Mae dyfyniadau ac astudiaethau achos wedi'u tynnu o'r parth cyhoeddus, a gofynnwyd am ganiatâd lle bo hynny'n ymarferol. Nid yw'r adroddiad hwn yn cynrychioli cefnogaeth i'r enghreifftiau a ddefnyddiwyd ac nid yw wedi'i gymeradwyo gan y sefydliadau a'r unigolion sy'n rhan ohono. Mae'r deunydd hwn yn destun hawlfraint. Cewch ei gopïo am ddim a gallwch ddefnyddio dyfyniadau ohono ar yr amod nad ydynt yn cael eu defnyddio mewn cyd -destun camarweiniol, a rhaid i chi n odi ffynhonnell y deunydd a chydnabod hawlfraint WRAP. Rhaid i chi beidio â defnyddio'r adroddiad hwn na'r deunydd ohono i gymeradwyo neu awgrymu bod WRAP wedi cymeradwyo cynnyrch neu wasanaeth masnachol.

I gael rhagor o fanylion, gweler telerau ac amodau WRAP ar ein gwefan yma **www.wrap.ngo**

Tabl Cynnwys

1.0 Crynodeb Gweithredol 5

2.0 Crynodeb 7

2.1 Trosolwg 7

3.0 Dull Dadansoddol 8

3.1 Camddefnydd 8

3.2 Methodoleg a Chategoreiddio 9

4.0 Cwestiynau ac Ymatebion 10

4.1 Cwestiwn 1: A ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol: "Mae cyflawni targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70% ar Ynys Môn yn bwysig"? 10

4.2 Cwestiwn 2: Pam ydych chi'n teimlo nad yw'n bwysig cyrraedd targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70% ar Ynys Môn? 10

4.3 Cwestiwn 3: Ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol: "Mae ailgylchu gartref yn hawdd"? 12

4.4 Cwestiwn 4: Pam rydych chi'n cael anhawster i ailgylchu? 12

4.5 Cwestiwn 5: Pa mor llawn yw eich blychau ailgylchu, bin bwyd a bin du pan fyddent yn cael eu casglu? 15

4.6 Cwestiwn 6: Ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol: "Byddai'r opsiynau storio ychwanegol wedi eu darparu gan Cyngor Sir Ynys Môn yn eich helpu i ailgylchu mwy" 18

4.7 Cwestiwn 7: Pam ydych chi'n teimlo na fyddech chi'n ailgylchu mwy pe bai Cyngor Sir Ynys Môn yn darparu opsiynau storio ychwanegol i chi ar gyfer eich ailgylchu? 19

4.8 Cwestiwn 8: Ydych chi'n cefnogi neu'n gwrthwynebu newid y casgliad biniau du o bob 3 wythnos i bob 4 wythnos? 20

4.9 Cwestiwn 9: Pam ydych chi'n gwrthwynebu newid y casgliad biniau du o bob 3 wythnos i bob 4 wythnos? 20

4.9.1. Dadansoddiad Ystod Oedran 22

4.10 Cwestiwn 10: Dywedwch wrthym am unrhyw bryderon, awgrymiadau neu amgylchiadau cartref a allai effeithio ar sut rydych chi'n ailgylchu a rheoli gwastraff. 23

4.11 Cwestiwn 11: Beth yw eich cod post? Mae hyn yn ein helpu i ddeall gwahanol dueddiadau mewn gwahanol rannau o Ynys Môn. 24

4.12 Cwestiwn 12: Faint o bobl sy'n byw yn eich cyfeiriad? 25

4.13 Cwestiwn 13: Beth yw eich ystod oedran? 27

4.14 Cwestiwn 14: Ydych chi'n defnyddio unrhyw un o'r gwasanaethau hyn? Dewiswch bob un sy'n berthnasol i chi. 29

4.15 Cwestiwn 15: Ydych chi'n credu y byddai unrhyw newidiadau i'r gwasanaeth ailgylchu a chasglu gwastraff yn effeithio ar y Gymraeg? 30

1.0 Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno canfyddiadau'r arolwg cyhoeddus a gynhaliwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn (CSYM) yn 2026 ynghylch newidiadau posibl i wasanaethau casglu gwastraff ac ailgylchu cartrefi. Rhoddodd cyfanswm o 4,177 o gyfranogwyr ymatebion meintiol ac ansoddol i gyfres o 15 cwestiwn.

Roedd y dull dadansoddol yn cynnwys asesiad meintiol a chategoreiddio thematig o ymatebion testun agored. Cynhaliwyd adolygiad hefyd i asesu cyflwyniadau dyblyg neu anarferol posibl, ond ni chanfuwyd unrhyw dystiolaeth o gamddefnydd eang.

At ei gilydd, mae'r ymgynghoriad yn dangos cefnogaeth gref i ailgylchu a chyflawni targedau ailgylchu cenedlaethol, ond gwrthwynebiad i gynigion i leihau amlder casglu gwastraff gweddilliol o bob tair wythnos i bob pedair wythnos. Nododd ymatebwyr bryderon yn ymwneud â chapasiti gwastraff gweddilliol, maint cynwysyddion ailgylchu, maint aelwydydd, hylendid, plâu, ac ymarferoldeb storio gwastraff am gyfnodau hwy. Ar draws y cwestiynau, roedd llawer o ymatebwyr o'r farn bod y capasiti ailgylchu presennol yn annigonol. Ar yr un pryd, nododd cyfran o'r ymatebwyr y gallai mwy o gapasiti storio ailgylchu neu ehangu gwasanaethau ailgylchu helpu i wella perfformiad ailgylchu.

Dangosodd data demograffig a gasglwyd fel rhan o'r arolwg fod aelwydydd mwy ac ymatebwyr 35-64 oed wedi'u gorgynrychioli yn yr ymatebion ymgynghori o'i gymharu â phoblogaeth ehangach Ynys Môn, ac roedd oedolion iau ac aelwydydd un person wedi'u tangynrychioli. Nododd y dadansoddiad gysylltiadau cyson rhwng oedran a phatrymau cynhyrchu gwastraff, gyda'r ymatebwyr iau yn fwy tebygol o sôn am gynwysyddion ailgylchu a gwastraff gweddilliol mwy llawn. Roedd ymatebwyr hŷn yn fwy tebygol o godi pryderon ynghylch hylendid ac ymarferoldeb cyfnodau hwy rhwng casgliadau.

Canfu'r ymgynghoriad fod 76% o'r ymatebwyr yn cytuno bod cyflawni targed ailgylchu 70% Llywodraeth Cymru yn bwysig, gan ddangos cefnogaeth eang i amcanion amgylcheddol. Fodd bynnag, ymhlith y rhai a oedd yn anghytuno, y prif resymau oedd blaenoriaethau personol cystadleuol, amheuaeth ynghylch polisi cenedlaethol, amheuon ynghylch effaith ailgylchu ar newid hinsawdd, a chanfyddiadau bod newidiadau i wasanaethau yn bennaf dan gymhelliad ariannol.

Er bod 60% o’r ymatebwyr wedi nodi bod ailgylchu gartref yn hawdd, roedd bron i chwarter yn anghytuno. Y rhwystrau a adroddwyd amlaf oedd diffyg lle a chapasiti annigonol mewn cynwysyddion ailgylchu. Gofynnwyd droeon hefyd am gasglu deunyddiau ychwanegol ar garreg y drws, yn enwedig ffilm blastig, batris a thecstilau.

Dangosodd dadansoddiad llawnder cynwysyddion gyfraddau defnyddio uchel ar gyfer cynwysyddion ailgylchu a gwastraff gweddilliol. Dywedodd dros 80% o’r ymatebwyr fod blychau ailgylchu plastigion/caniau a gwydr/cardbord yn llawn ar neu cyn y diwrnod casglu, ac fe nododd 76% yr un peth am finiau gwastraff gweddilliol. Daeth llawer o'r ymatebion hyn gan aelwydydd sy'n cynnwys tri neu lai o breswylwyr, sy'n awgrymu nad yw pryderon ynghylch capasiti wedi'u cyfyngu i aelwydydd mwy yn unig.

Nododd yr ymgynghoriad gefnogaeth gref i gynyddu'r ddarpariaeth storio ailgylchu, gyda 69% yn nodi y byddent yn ailgylchu mwy pe bai opsiynau storio ychwanegol ar gael.

Roedd 80% o'r ymatebwyr yn gwrthwynebu neu'n gwrthwynebu'n gryf i’r cynnig i symud o gasgliadau gwastraff gweddilliol bob 3 wythnos i bob 4 wythnos, gyda 10% yn mynegi cefnogaeth. Pryder a godwyd gan hanner yr ymatebwyr i'r cwestiwn agored cysylltiedig oedd bod aelwydydd eisoes yn cynhyrchu gormod o wastraff gweddilliol i'w reoli o fewn yr amlder casglu arfaethedig. Roedd pryderon ychwanegol yn cynnwys aelwydydd mwy, mwy o dipio anghyfreithlon, problemau hylendid, plâu, a chapasiti ailgylchu annigonol. Cynyddodd pryderon ynghylch cyfnodau casglu hirach a hylendid gydag oedran, ac roedd ymatebwyr canol oed yn fwy tebygol o nodi maint yr aelwyd a chyfaint y gwastraff fel rhwystrau allweddol.

Yn olaf, archwiliodd yr ymgynghoriad a allai newidiadau i wasanaethau gwastraff effeithio ar y Gymraeg. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn teimlo mai ychydig iawn o effaith fyddai’n ei chael, neu ddim effaith o gwbl. Fodd bynnag, pwysleisiodd rhai bwysigrwydd cynnal cyfathrebu dwyieithog, argaeledd gwasanaeth yn Gymraeg, a darpariaeth gwasanaeth cwsmeriaid sy'n siarad Cymraeg. Nododd nifer fach effeithiau anuniongyrchol yn ymwneud â rhyngweithio cymunedol, cyflogaeth, neu newid demograffig ehangach.

2.0 Crynodeb

2.1 Trosolwg

Er mwyn cyrraedd targedau ailgylchu statudol Llywodraeth Cymru a dangos ei uchelgais ar gyfer ei seilwaith ailgylchu a gwastraff yn y sir, cynhaliodd Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM) Arfarniad Opsiynau manwl yn 2024. Asesodd yr asesiad hwn y dull sy'n perfformio orau ac sy'n fwyaf cost-effeithiol ar gyfer cynyddu faint o ailgylchu sych a gwastraff bwyd sy'n cael ei gasglu yn ei gasgliadau ar garreg y drws. Roedd hyn yn cynnwys newidiadau i amlder/capasiti casglu gwastraff gweddilliol.

Ar ddechrau 2026, cynhaliodd yr Awdurdod ymgynghoriad cyhoeddus ar y camau gweithredu a nodwyd yn yr arfarniad opsiynau. Roedd yr ymgynghoriad yn cynnwys pymtheg cwestiwn a oedd yn casglu gwybodaeth feintiol ac ansoddol gan gyfranogwyr. Derbyniwyd cyfanswm o 4,177 o ymatebion. Mae'r ddogfen ganlynol yn cyflwyno'r canlyniadau a'r prif ganfyddiadau.

Roedd yr ymgynghoriad ei hun yn cynnwys amrywiaeth o gwestiynau, ac roedd rhai ohonynt yn caniatáu i ymatebwyr gynnwys eu meddyliau a'u materion eu hunain. Yn yr achosion hyn, mae'r ymatebion wedi cael eu hasesu a'u grwpio yn ôl themâu cyffredin.

3.0 Dull Dadansoddol

Mae'r adran hon yn amlinellu'r dull dadansoddi, gan gynnwys adolygiad o ansawdd a chynrychioldeb yr ymatebion ochr yn ochr â chategoreiddio data meintiol ac ansoddol i wneud allbynnau ystyrlon yn bosibl.

3.1 Camddefnydd

Cynhaliwyd adolygiad o uniondeb data i asesu a oedd unrhyw ymatebwyr wedi cyflwyno sawl cofnod i'r ymgynghoriad. Archwiliodd yr adolygiad yr holl ymatebion i'r ymgynghoriad am gyflwyniadau dyblyg neu anarferol posibl gan ddefnyddio cyfuniad o:

- dadansoddiad o'r un cyfeiriad IP dro ar ôl tro;
- cyfuniadau ailadroddus o godau post a chyfeiriadau IP;
- adolygiad o batrymau stamp amser;
- cymharu cyflwyniadau dro ar ôl tro o'r un ffynhonnell ar amseroedd wedi'u clystyru'n agos at ei gilydd; a
- cymhariaeth o debygrwydd testun rhydd a phatrwm ymateb ar draws cofnodion a allai fod yn gysylltiedig.

Nodwyd nifer fach o glystyrau IP/cod post ailadroddus a'u harchwilio'n agosach. Cynhaliwyd adolygiad llaw ychwanegol o'r rhain i asesu a oeddent yn dynodi cyflwyniadau dyblyg bwriadol ynteu ymatebion lluosog dilys o'r un aelwyd neu gysylltiad rhyngrwyd a rennir. Canfu'r dadansoddiad:

- dim tystiolaeth o weithgarwch cyflwyno dyblyg neu dwyllodrus eang;
- dim cofnodion ymateb llawn wedi'u dyblygu'n union;
- dim achosion lle dangosodd cyflwyniadau dro ar ôl tro dystiolaeth gref o gynnwys ymateb wedi'i gopïo neu ei atgynhyrchu.

Mewn nifer gyfyngedig o achosion, tarddodd ymatebion lluosog o'r un cysylltiad rhyngrwyd aelwyd; fodd bynnag, dangosodd y rhain batrymau ymateb gwahanol iawn ac fe'u hystyrir yn fwy tebygol o gynrychioli ymatebwyr dilys ar wahân o fewn yr un aelwyd na gwyro bwriadol drwy ddyblygu.

3.2 Methodoleg a Chategoreiddio

Cafodd data meintiol o gwestiynau caeedig (gan gynnwys ymatebion ie/na, cwestiynau graddio, a dewisiadau yn seiliedig ar opsiynau) eu crynhoi a'u dadansoddi i gynhyrchu allbynnau cryno fel cyfrifon a chanrannau.

Adolygwyd ymatebion i gwestiynau ansoddol (penagored) yn fanwl. Ar gyfer pob cwestiwn, datblygwyd set strwythuredig o gategorïau i adlewyrchu'r themâu a'r materion allweddol a godwyd gan yr ymatebwyr.

Dadansoddwyd y data meintiol a'r ymatebion ansoddol wedi'u categoreiddio, gyda siartiau, tablau a graffiau wedi'u cynhyrchu i gyflwyno'r canfyddiadau'n glir. Mae pob adran yn cynnwys crynodeb naratif i amlygu patrymau allweddol, tynnu sylw at naws wahanol, a darparu dehongliad yng nghyd-destun y strategaeth ddatblygol.

Pan fo'n berthnasol, cafodd themâu trawsbynciol a materion a nodwyd ar draws nifer o gwestiynau eu harchwilio'n fanylach, a darparwyd sylwebaeth ychwanegol. Mae hyn yn cynnwys ystyried cysylltiadau â meysydd pwnc penodol a, phan fo'n briodol, amrywiadau yn ôl math o ymatebydd (er enghraifft, nodweddion demograffig).

Er hwylustod cyflwyno'r wybodaeth, mae rhai gwerthoedd canrannol wedi'u talgrynnu – ac felly gall rhai cyfansymiau fod yn hafal i +/- 1 pwynt canran i'r naill ochr a'r llall i 100%.

Defnyddio Arall / Amherthnasol wrth gategoreiddio

Yn ystod y broses o gategoreiddio'r cwestiynau agored, canfuwyd bod rhai sylwadau'n disgyn i ddau grŵp – 'Arall' ac 'Amherthnasol', a disgrifir y rhain isod ynghyd â'r dull o'u hintegreiddio yn y canlyniadau:

- **Arall:** dyma ymatebion sy'n berthnasol i wasanaethau/gweithgareddau gwastraff yn gyffredinol ond sydd naill ai'n rhy benodol neu'n rhy bersonol i'r ymatebydd, ac felly nid ydynt yn cyfiawnhau nac angen categori ar wahân. Yn y rhan fwyaf o achosion, mae'r rhain wedi'u grwpio a'u cynnwys yn y tablau dadansoddi.

- **Ddim yn berthnasol:** sylwadau yw'r rhain nad ydynt yn berthnasol i'r cwestiwn sy'n cael ei ofyn na'r strategaeth wastraff yn gyffredinol. Mae'r niferoedd ar gyfer y rhain wedi'u cynnwys yn y tablau dadansoddi er mwyn cyflawnrwydd.

4.0 Cwestiynau ac Ymatebion

4.1 Cwestiwn 1: A ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol: "Mae cyflawni targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70% ar Ynys Môn yn bwysig"?

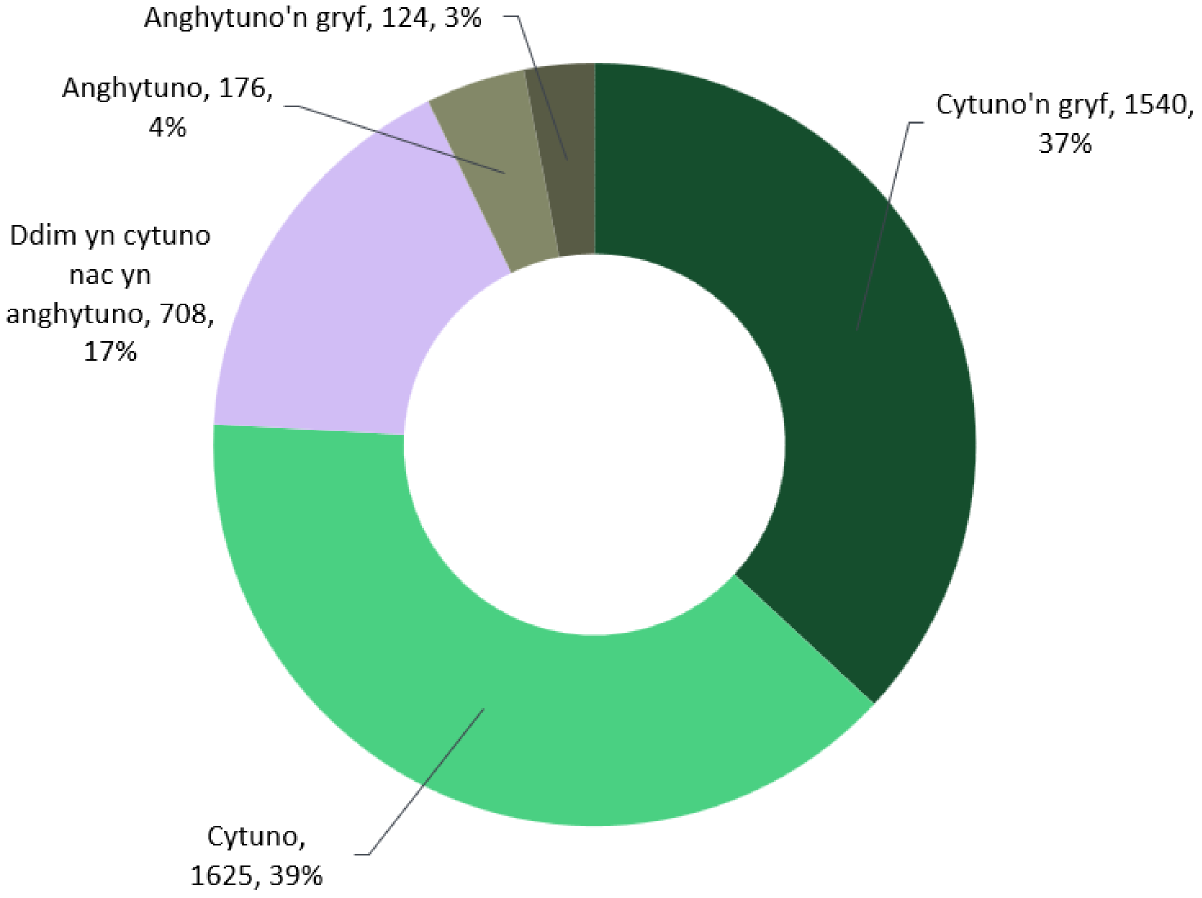

Ffigur 1: Mae cyflawni targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70% ar Ynys Môn yn bwysig

Dangosir nifer a chyfran yr ymatebion yn y ffigur uchod. Ymatebodd cyfanswm o 4,173 o bobl i'r cwestiwn hwn, ac roedd 76% ohonynt naill ai'n cytuno neu'n cytuno'n gryf. Dim ond 7% oedd yn anghytuno neu'n anghytuno'n gryf, ac nid oedd 17% yn cytuno nac yn anghytuno.

4.2 Cwestiwn 2: Pam ydych chi'n teimlo nad yw'n bwysig cyrraedd targed ailgylchu Llywodraeth Cymru o 70% ar Ynys Môn?

Gofynnwyd i'r rhai a ymatebodd i Gwestiwn 1 gan ddatgan nad oeddent yn ystyried ei bod yn bwysig i Ynys Môn gyflawni targed Llywodraeth Cymru o 70% nodi pam. Ymatebodd 300 o bobl i gwestiwn 1 gan ddweud eu bod naill ai'n anghytuno neu'n

anghytuno'n gryf bod cyflawni targedau Llywodraeth Cymru yn bwysig – rhoddodd 272 o'r rheiny'r ymatebion canlynol ynghylch pam eu bod yn meddwl hyn:

Tabl 1: Sylwadau ar bwysigrwydd cyrraedd targedau ailgylchu

Categori	Cyfrif	%
Blaenoriaethau eraill	49	18%
Polisi cenedlaethol – amheuaeth	43	16%
Arall	40	15%
Ddim yn berthnasol	35	13%
Amheuaeth ynghylch yr effaith	21	8%
Effaith fyd-eang	20	7%
Polisi cenedlaethol	18	7%
Cymhelliad arbed cost	17	6%
Diffyg cyfrifoldeb/diddordeb personol	12	4%
Yn gwneud digon eisoes	8	3%
Eisiau proffil gwasanaeth gwahanol	5	2%
Eisiau i fwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu	4	1%

O'r ymatebion, dywedodd 18% eu bod yn teimlo bod ganddynt flaenoriaethau eraill, pwysicach yn eu bywydau na chyrraedd targedau ailgylchu.

Tynnodd 16% arall sylw at amheuaeth ynghylch dilysrwydd polisi cenedlaethol Cymru. Mynegodd llawer o'r rhain y farn bod targed o 70% yn ffigur mympwyol, ac nad oedd dewis y targed hwn yn seiliedig ar unrhyw ddata gwyddonol. Mae hyn yn dangos diffyg ymwybyddiaeth gan ymatebwyr am yr ymchwil a'r dadansoddiad cyfansoddiadol a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru i ategu'r targedau ac ychwanegu cyfraniad at flaenoriaethau newid hinsawdd.

Rhoddodd 15% o bobl atebion penodol i amgylchiadau personol nad oeddent yn ffitio i unrhyw gategori diffiniedig ac maent wedi'u dosbarthu fel Arall, a rhoddodd 13% pellach atebion a oedd, er eu bod yn gysylltiedig â gwastraff ac ailgylchu, yn amherthnasol i'r cwestiwn penodol hwn.

Nododd 7% o'r ymatebion eu bod yn teimlo y byddai ailgylchu – ar lefel leol a Chymru gyfan – yn cael ychydig iawn o effaith ar fygythiad newid hinsawdd ar raddfa fyd-eang. Teimlai 7% arall fod angen newid polisi cenedlaethol – yn bennaf i leihau'r swm o becynwaith a chynyddu ailgylchadwyedd deunyddiau.

Dywedodd 6% mai er mwyn i CSYM gael arbed arian yn unig mae'r ymarfer hwn yn digwydd.

Nododd 4% nad oedd ganddynt ddiddordeb mewn ailgylchu, ac roedd 3% yn teimlo eu bod eisoes yn ailgylchu digon.

Roedd 2% yn teimlo y byddai math gwahanol o wasanaeth yn cefnogi cyrraedd targedau, ac roedd 1% eisiau gweld mwy o ddeunyddiau'n cael eu hailgylchu ar garreg y drws (ffilm blastig yn gyffredinol, y disgwylir i'r deunydd hwn gael ei gyflwyno fel rhan o bolisi cenedlaethol Cymru yn 2027).

4.3 Cwestiwn 3: Ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad canlynol: "Mae ailgylchu gartref yn hawdd"?

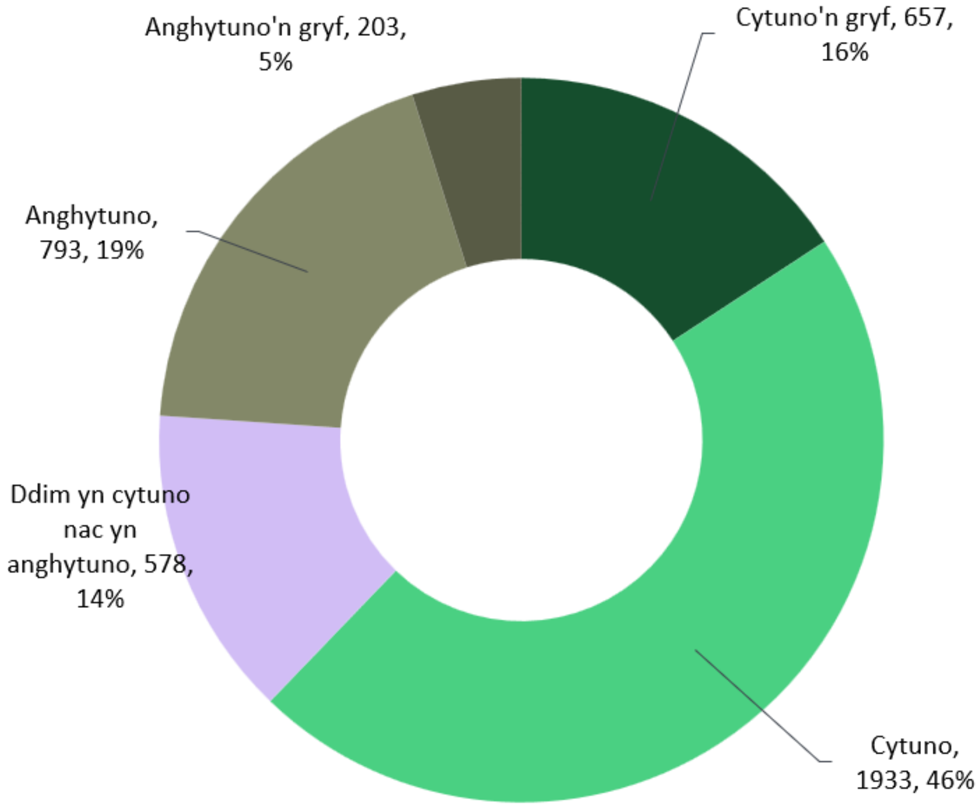

Ffigur 2: Mae ailgylchu gartref yn hawdd

Roedd 60% o bobl naill ai'n cytuno neu'n cytuno'n gryf bod ailgylchu gartref yn hawdd. Teimlai 24% nad yw'n hawdd, ac roedd 14% arall ddim yn cytuno nac yn anghytuno.

4.4 Cwestiwn 4: Pam rydych chi'n cael anhawster i ailgylchu?

Darparwyd yr ystod ganlynol o opsiynau i'r rhai a ddywedodd eu bod yn ei chael yn anodd ailgylchu. Sylwer bod pobl yn gallu ymateb i fwy nag un o'r opsiynau.

Roedd Cwestiwn 4 yn cynnig yr opsiynau canlynol ar gyfer ymateb 'Ie' neu 'Na' (nodwch: ni chafodd cwestiwn 4.1 ei gynnwys yn yr ymgynghoriad cyhoeddus):

- 4.2. Dim digon o le / cynwysyddion ailgylchu yn rhy fach.
- 4.3. Ddim yn siŵr beth ellir ei ailgylchu ac na ellir ei ailgylchu.
- 4.4. Ddim yn cynhyrchu llawer o ailgylchu.
- 4.5. Mae ailgylchu yn flêr ac yn fudur.
- 4.6. Lle dan do i storio cyn rhoi deunyddiau y tu allan yn gyfyng.
- 4.7. Anawsterau corfforol (codi, cario, symudedd)
- 4.8. Dim diddordeb mewn ailgylchu.
- 4.9. Arall (sylwer).

Mae Ffigur 3 yn dangos nifer y bobl a atebodd Ie neu Na i gwestiynau 4.2-4.8 uchod allan o'r 996 a anghytunodd/anghytunodd yn gryf â chwestiwn 3.

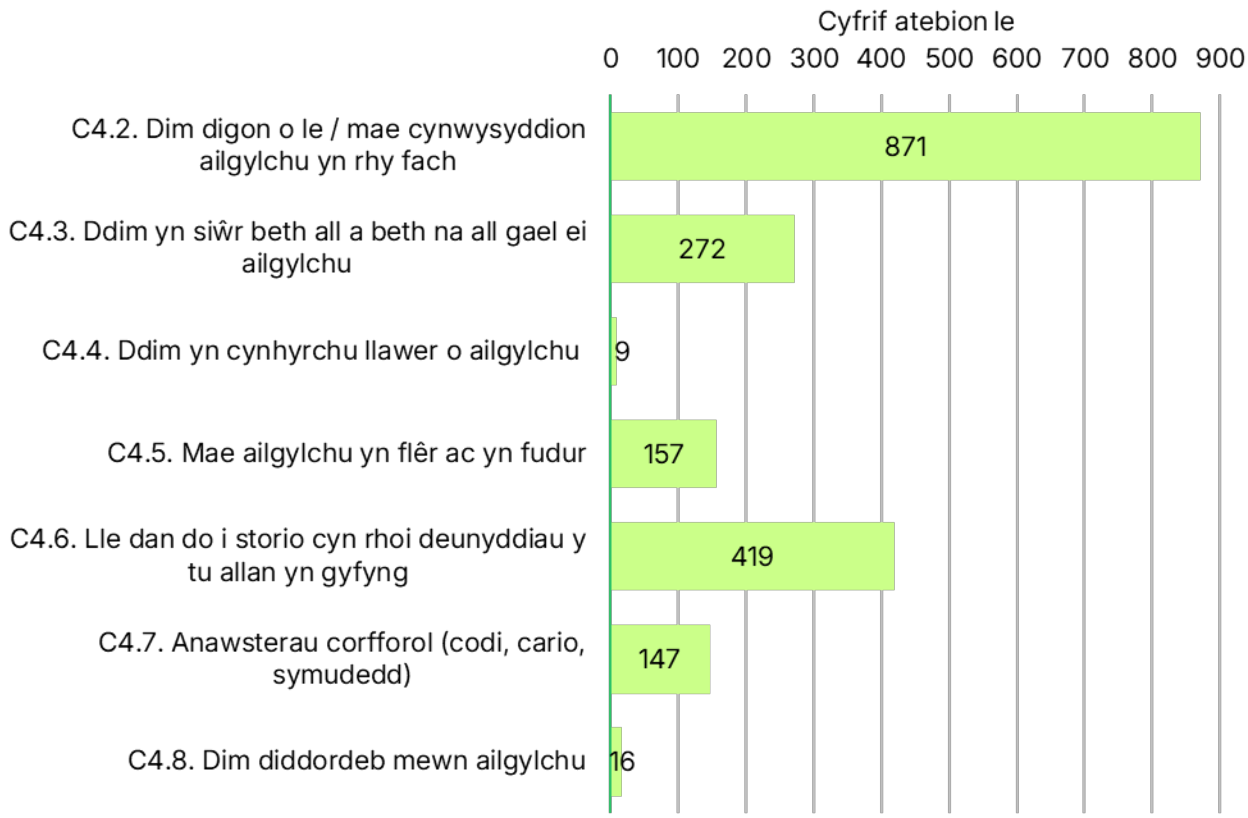

Ffigur 3: Pam rydych chi'n cael anhawster i ailgylchu? (Cyfrif atebion Ie – cyfanswm yr ymatebwyr = 996)

Dywedodd 871 o'r 996 (87%) a oedd yn anghytuno/anghytuno'n gryf â chwestiwn 3 nad oedd ganddynt ddigon o le a bod y Bocs Troli yn rhy fach. Mae hyn yn gyson â'r ymatebion i Gwestiwn 10, lle dywedodd 23% mai eu prif bryder oedd nad oedd y capasiti ar gyfer ailgylchu yn ddigonol.

Dywedodd 272 o'r 996 (27%) nad oeddent yn siŵr beth y gellid ei ailgylchu.

Dim ond 9 o'r 996 (>1%) ddywedodd nad ydyn nhw'n cynhyrchu llawer o ailgylchu.

Dywedodd 157 o'r 996 (16%) eu bod yn cael anhawster ailgylchu oherwydd problemau hylendid canfyddedig.

Dywedodd 419 o'r 996 (42%) fod storio cynwysyddion yn broblem iddyn nhw.

Tynnodd 147 o'r 996 (15%) sylw at broblemau corfforol yn ymwneud â symud deunyddiau i'w casglu.

Dim ond 16 o'r 996 (2%) a ddywedodd nad oedd ganddynt ddiddordeb mewn ailgylchu.

Ar gyfer Cwestiwn 4.9 "Arall (eglurwch os gwelwch yn dda)", rhoddodd 437 o gyfranogwyr ymateb, mae'r rhain wedi'u categoreiddio a'u crynhoi yn Nhabl 2 isod.

Tabl 2: Sylwadau eraill ar anawsterau ailgylchu

Categori	Cyfrif	%
Cynwysyddion yn rhy fach	75	22%
Problemau cynwysyddion	61	18%
Problemau Casglu	49	14%
Eisiau i fwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu	48	14%
Eisiau proffil gwasanaeth gwahanol	40	12%
Arall	33	10%
Ddim yn berthnasol	9	3%
Maint yr aelwyd	7	2%
Cyfyngiadau corfforol	7	2%
Lle ar gyfer storio cynwysyddion	7	2%
Pryderon ynghylch fermin/plâu	3	1%
Hylendid	2	1%
Yr amser/ymdrech sydd ei angen	2	1%
Ffrydiau gwastraff penodol i aelwydydd	1	0.3%
Diffyg gwybodaeth/dryswch	1	0.3%
Gwasanaethau Eraill yr ALl	1	0.3%
Gwasanaeth yn rhy gymhleth	1	0.3%

At ei gilydd, cododd 54% faterion yn ymwneud â chasgliadau yn trafod pam eu bod yn cael anhawster i ailgylchu. Roedd y rhain yn cynnwys bod y Bocs Troli yn rhy fach ar gyfer yr holl ddeunyddiau ailgylchadwy (22%), eu bod wedi cael problemau gyda'r Bocs Troli – yn gyffredinol, eu bod yn chwythu o gwmpas yn y gwynt a/neu'n cael eu difrodi'n hawdd – (18%), a'u bod wedi cael problemau casglu – yn bennaf

criwiau casglu ddim yn gwasanaethu casgliadau'n iawn neu'n difrodi cynwysyddion – (14%).

Roedd 14% o'r ymatebwyr eisiau mwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu ar garreg y drws, roedd nifer o'r rhain yn tynnu sylw at ffilm blastig, ac roedd eraill eisiau adfer casgliadau batris a thecstilau.

Teimlai 12% y byddai dull casglu gwahanol (fel arfer un bin ar gyfer casglu ailgylchu cymysg) yn gwneud ailgylchu'n haws.

Rhoddodd 10% o bobl resymau nad oeddent yn ffitio i gategorïau penodol, ac ychydig iawn o ymatebion cyfunol a gafodd y categorïau sy'n weddill.

4.5 Cwestiwn 5: Pa mor llawn yw eich blychau ailgylchu, bin bwyd a bin du pan fyddent yn cael eu casglu?

Roedd Cwestiwn 5 yn rhoi'r opsiynau canlynol ar gyfer ymateb (dangosir yr opsiynau a'r ymatebion yn Ffigur 4):

- 5.1. Blwch uchaf y troli ailgylchu (papur)
- 5.2. Blwch canol y troli ailgylchu (plastig, caniau)
- 5.3. Blwch gwaelod y troli ailgylchu (gwydr, cardbord)
- 5.4. Bin bwyd
- 5.5. Bin du

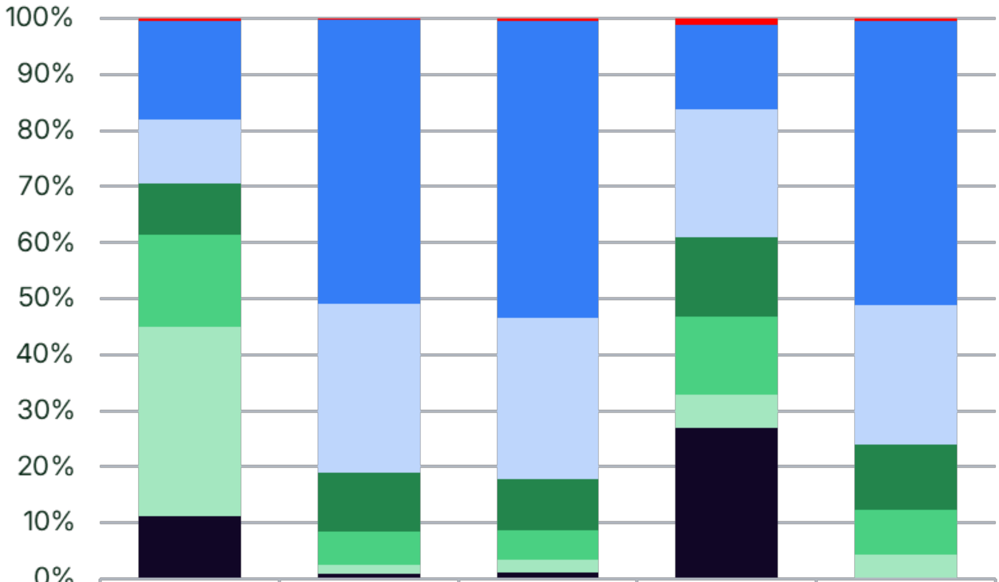

	Blwch uchaf y troli ailgylchu (papur)	Blwch canol y troli ailgylchu (plastig, caniau)	Blwch gwaelod y troli ailgylchu (gwydr, cardbord)	Bin bwyd	Bin du
Dim Ateb	0%	0%	0%	1%	0%
Llawn cyn y diwrnod casglu	18%	51%	53%	15%	51%
Llawn	11%	30%	29%	23%	25%
Tri chwarter llawn	9%	10%	9%	14%	12%
Hanner llawn	16%	6%	5%	14%	8%
Chwarter llawn neu lai	34%	1%	2%	6%	4%
Ddim yn ei defnyddio	11%	1%	1%	27%	0%

Ffigur 4: Pa mor llawn yw eich blychau ailgylchu, bin bwyd a bin du pan fyddent yn cael eu casglu?

4.5.1. Bocs Troli

Blwch Uchaf: Mae 29% o'r ymatebwyr yn nodi bod eu cynhwysydd papur yn llawn ar neu cyn eu diwrnod casglu. Er bod hyn yn is nag adrannau eraill y Bocs Troli, efallai ei fod yn arwydd bod symiau llai o bapur yn cael eu cynhyrchu o'i gymharu â deunyddiau ailgylchu sych eraill.

Blwch Canol: Mae 81% yn dweud bod eu cynhwysydd plastig a chaniau yn llawn ar neu cyn y diwrnod casglu. Mae dadansoddiad pellach o'r ymatebwyr hyn yn dangos bod 58% o'r rhain o aelwydydd â 3 neu lai o breswylwyr. Mae'n bosibl bod y nifer fawr o aelwydydd llai sy'n nodi problemau gyda'r capasiti sydd ar gael fod yn arwydd bod y Blwch Troli o bosibl yn rhy fach i gynnwys faint o ailgylchu sych a gynhyrchir gan y rhan fwyaf o aelwydydd.

Blwch Gwaelod: Dywedodd 82% o bobl fod eu cynhwysydd gwydr a chardbord yn llawn ar neu cyn eu diwrnod casglu. O'r rhain roedd 57% o aelwydydd o 3 neu lai. Mae’n bosibl bod y nifer fawr o aelwydydd llai sy'n nodi problemau gyda'r capasiti sydd ar gael fod yn arwydd bod y Bocs Troli o bosibl yn rhy fach i gynnwys faint o ailgylchu sych a gynhyrchir gan y rhan fwyaf o aelwydydd.

4.5.2. Gwastraff Bwyd

Dywedodd 23% o’r ymatebwyr fod eu bin bwyd yn llawn ar eu diwrnod casglu, a dim ond 15% o’r ymatebwyr ddywedodd fod eu bin yn llawn cyn y diwrnod casglu.

Ar y lefelau dal presennol, mae'n ymddangos bod y capasiti yn ddigonol i'r rhan fwyaf o aelwydydd.

Dywedodd 27% o'r ymatebwyr nad ydyn nhw'n defnyddio'r bin gwastraff bwyd.

4.5.3. Gwastraff Gweddilliol

Bin du: Nododd 76% o’r ymatebion fod biniau du yn llawn ar neu cyn eu diwrnod casglu.

O'r rhai a nododd fod eu biniau'n llawn ar eu diwrnod casglu, roedd 93% o aelwydydd ag 1-4 o breswylwyr.

O'r rhai a nododd fod eu biniau'n llawn cyn eu diwrnod casglu, roedd 79% o aelwydydd ag 1-4 o breswylwyr.

Rhai o’r rhesymau posibl pam mae cymaint o breswylwyr ar aelwydydd o bedwar neu lai yn dweud bod eu biniau eisoes yn llawn ar neu cyn y diwrnod casglu yw nad ydyn nhw'n defnyddio eu gwasanaeth ailgylchu a gwastraff bwyd wythnosol yn llawn, neu nad oes digon o le ganddynt yn eu Bocs Troli a’u bod yn gorfod gwaredu deunyddiau ailgylchadwy yn eu gwastraff gweddilliol.

4.5.4. Dadansoddiad oedran

Nododd dadansoddiad o lawnder cynwysyddion a adroddwyd yn ôl ystod oedran berthynas gyson rhwng oedran a pha mor llawn oedd cynwysyddion ar y diwrnod casglu. Ar draws pob ffrwd wastraff ac ailgylchu, roedd ymatebwyr iau yn gyffredinol yn dweud bod eu cynwysyddion yn llawnach o’i gymharu ag ymatebwyr hŷn. Roedd y duedd hon gryfaf ar gyfer y bin gwastraff gweddilliol du a chynwysyddion ailgylchu cymysg, lle'r oedd ymatebwyr 18-44 oed yn llawer mwy tebygol o nodi bod cynwysyddion yn "llawn" neu'n "llawn cyn diwrnod casglu". Roedd ymatebwyr 65 oed neu hŷn yn fwy tebygol o nodi mai dim ond rhannol lawn oedd eu cynwysyddion adeg casglu.

Mae'r canfyddiadau'n awgrymu y gallai aelwydydd iau gynhyrchu symiau uwch o wastraff gweddilliol a deunyddiau ailgylchu, a allai adlewyrchu gwahaniaethau ym meintiau aelwydydd, patrymau defnyddio, lefelau meddiannaeth, neu ddefnydd pecynwaith. Roedd y berthynas rhwng oedran a llawnder yn wannach ar gyfer ailgylchu papur nag ar gyfer ffrydiau gwastraff eraill, gan ddangos llai o amrywiad rhwng grwpiau oedran ar gyfer cyfeintiau papur. At ei gilydd, mae'r dadansoddiad yn dangos cysylltiad cymedrol ond cyson rhwng grwpiau oedran iau (18-44) a defnydd uwch o gynwysyddion a adroddir ar draws y system gasglu.

4.6 Cwestiwn 6: Ydych chi’n cytuno neu'n anghytuno â’r datganiad canlynol: "Byddai'r opsiynau storio ychwanegol wedi eu darparu gan Cyngor Sir Ynys Môn yn eich helpu i ailgylchu mwy"

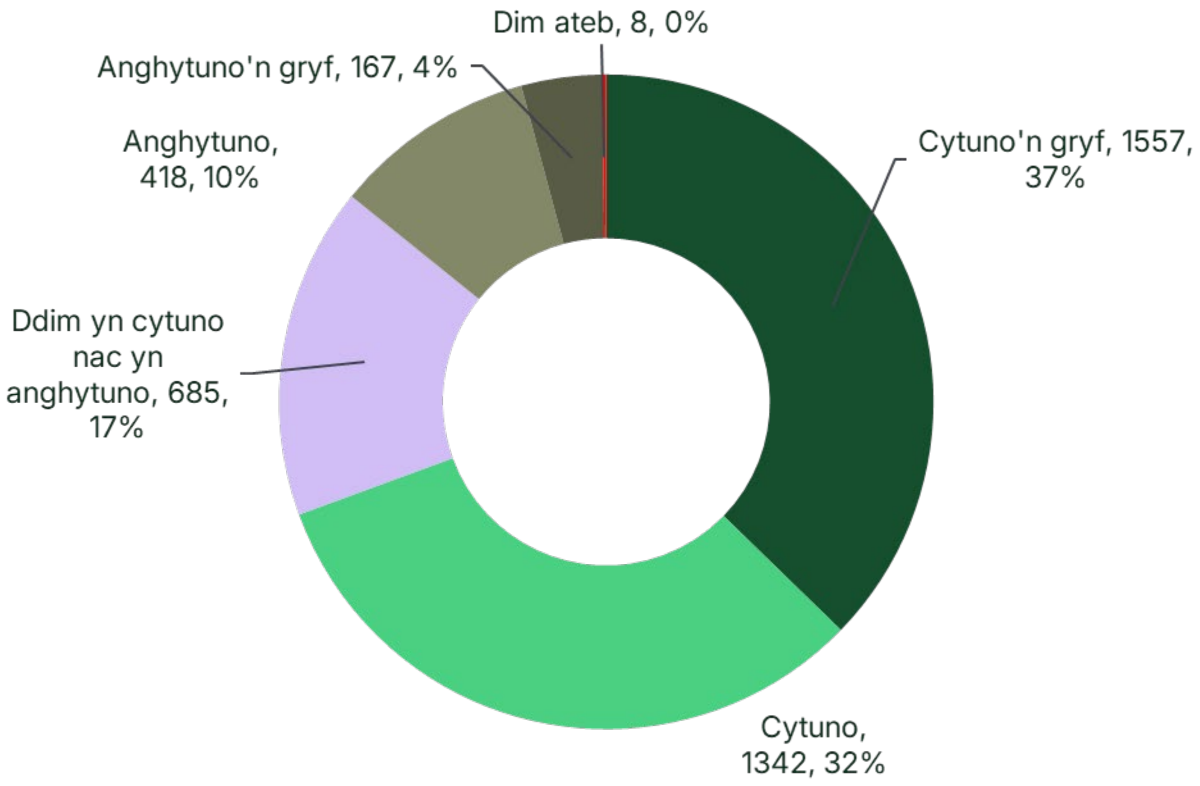

Ffigur 5: Byddai'r opsiynau storio ychwanegol wedi eu darparu gan Cyngor Sir Ynys Môn yn eich helpu i ailgylchu mwy

Dywedodd 69% o’r ymatebwyr y byddai mwy o gapasiti storio yn annog mwy o ailgylchu. Dylid nodi y byddai cynnydd yn y swm a ailgylchir yn arwain at ostyngiad cymesur mewn gwastraff gweddilliol, gan leihau'r pwysau ar gapasiti gwastraff gweddilliol.

4.7 Cwestiwn 7: Pam ydych chi'n teimlo na fyddech chi'n ailgylchu mwy pe bai Cyngor Sir Ynys Môn yn darparu opsiynau storio ychwanegol i chi ar gyfer eich ailgylchu?

Derbyniwyd 562 o ymatebion i'r cwestiwn hwn.

Tabl 3: Sylwadau eraill ar anawsterau ailgylchu

Categori	Cyfrif	%
Ailgylchu digon eisoes	165	29%
Cynwysyddion digonol	103	18%
Ddim yn berthnasol	73	13%
Arall	63	11%
Lle ar gyfer storio cynwysyddion	50	9%
Gormod o wastraff gweddilliol	33	6%
Eisiau i fwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu	31	6%
Eisiau proffil gwasanaeth gwahanol	14	2%
Problemau cynwysyddion	8	1%
Problemau gyda chasgliadau	7	1%
Addysg ac ymwybyddiaeth	5	1%
Maint yr aelwyd	3	1%
Hylendid	3	1%
Cyfyngiadau amser	3	1%
Gwasanaethau Gwastraff Eraill yr ALl	1	0.2%

Gofynnwyd i'r rhai a ddywedodd na fyddent yn ailgylchu mwy gydag opsiynau storio ychwanegol roi rhesymau pam. O'r 585 o ymatebion Anghytuno neu Anghytuno'n Gryf a dderbyniwyd, ymatebodd 562 o bobl i hyn.

Dywedodd 29% eu bod eisoes yn ailgylchu digon.

Dywedodd 18% fod y capasiti sydd ar gael o fewn y Bocs Troli yn ddigonol. Pan gawsant eu gwirio, roedd 81% o'r ymatebion hyn o gartrefi o 3 neu lai ac felly byddent yn cynhyrchu llai o ailgylchu na chartrefi mwy.

Dywedodd 9% na fyddai ganddyn nhw le ar gyfer storio ychwanegol. Dywedodd 6% fod ganddyn nhw ormod o wastraff gweddilliol, a dywedodd 6% arall eu bod nhw eisiau ystod ehangach o ddeunyddiau a gesglir o fewn ailgylchu ar garreg y drws.

Ystyriwyd nad oedd 13% o'r ymatebion yn berthnasol i'r cwestiwn ac roedd 11% pellach o'r ymatebion yn rhy benodol i'w categoreiddio ac fe'u dosbarthir fel Arall.

4.8 Cwestiwn 8: Ydych chi'n cefnogi neu'n gwrthwynebu newid y casgliad biniau du o bob 3 wythnos i bob 4 wythnos?

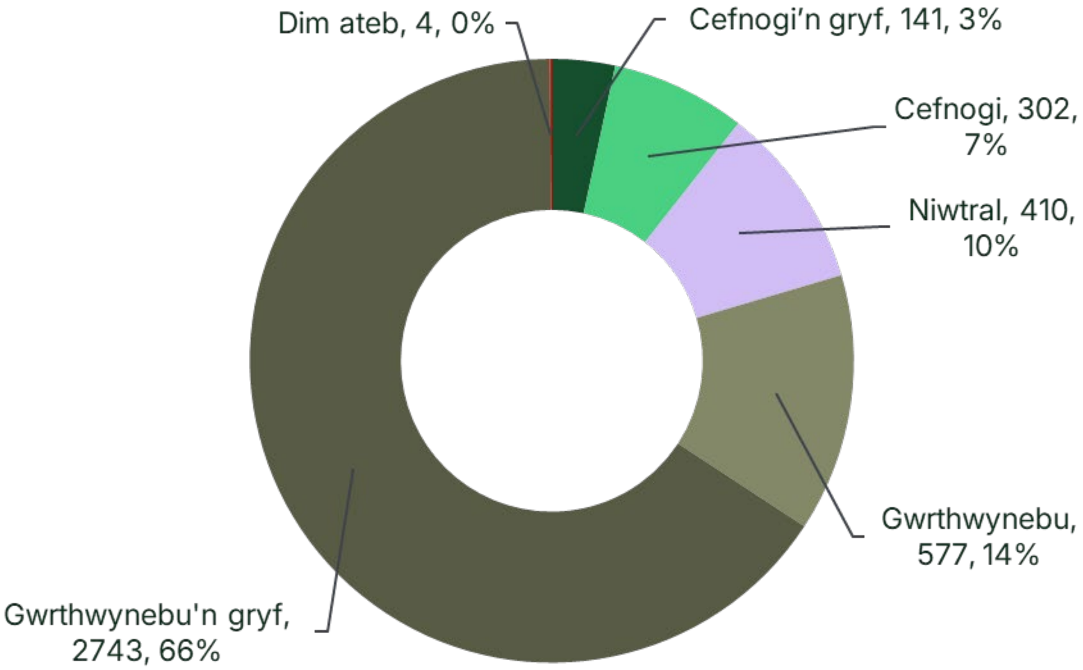

Ffigur 6: Ydych chi'n cefnogi neu'n gwrthwynebu newid y casgliad biniau du o bob 3 wythnos i bob 4 wythnos?

Ymatebodd 4,029 o bobl gyda 2,743 yn gwrthwynebu'n gryf a 577 yn gwrthwynebu – cyfanswm o 80% o'r holl ymatebion. Roedd 410 (10%) yn niwtral, a 443 (10%) naill ai'n cefnogi neu'n cefnogi'n gryf.

4.9 Cwestiwn 9: Pam ydych chi'n gwrthwynebu newid y casgliad biniau du o bob 3 wythnos i bob 4 wythnos?

Ymatebodd 3,245 i'r cwestiwn agored hwn a chrynhoir eu hadborth yn Nhabl 4 isod.

Tabl 4: Sylwadau eraill ar anawsterau ailgylchu

Categori	Cyfrif	%
Gormod o wastraff gweddilliol	1607	50%
Maint yr aelwyd	441	14%
Pryderon ynghylch cynnydd mewn tipio anghyfreithlon	261	8%
Hylendid	198	6%
Amlder casglu'n rhy hir	154	5%
Pryderon ynghylch fermin/plâu	123	4%
Cynwysyddion yn rhy fach	116	4%
Arall	101	3%
Treth y cyngor / torri costau	92	3%
Ffrydiau gwastraff penodol i aelwydydd	48	1%
Eisiau i fwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu	33	1%
Eisiau proffil gwasanaeth gwahanol	22	1%
Problemau gyda chasgliadau	12	0.4%
Addysg ac ymwybyddiaeth	12	0.4%
Gwasanaethau gwastraff eraill yr ALl	11	0.3%
Lle ar gyfer storio cynwysyddion	10	0.3%
Gwrthwynebiad cyffredinol	2	0.1%
Anghyfleustra	1	0.03%
Polisi cenedlaethol	1	0.03%

Gofynnwyd i'r rhai a oedd yn gwrthwynebu neu'n gwrthwynebu'n gryf pam. Derbyniwyd 3,462 o ymatebion i'r cwestiwn hwn – mwy na'r 3,320 a oedd yn gwrthwynebu neu'n gwrthwynebu'n gryf yng Nghwestiwn 8.

Dywedodd 50% fod ganddyn nhw ormod o wastraff gweddilliol. Bydd aelwydydd mwy yn naturiol yn cynhyrchu mwy o wastraff na rhai llai. Dangosodd dadansoddiad o'r ymatebion hyn fod 62% o'r bobl a ddywedodd fod ganddynt ormod o wastraff gweddilliol yn dod o aelwydydd o 3 neu lai. Er y gallai hyn fod yn arwydd y gall aelwydydd o bob maint gael trafferth gyda chapasiti gwastraff gweddilliol, mae yna hefyd botensial bod y pwyntiau a godwyd yn adran 4.5.3 uchod yn berthnasol, sy'n cynnwys aelwydydd ddim yn defnyddio eu gwasanaeth ailgylchu gwastraff bwyd yn llawn, a phroblemau capasiti Blwch Troli. Dylid nodi bod mwy na chwarter yr ymatebwyr (27%) wedi dweud nad ydynt yn defnyddio eu bin gwastraff bwyd.

Dywedodd 14% arall fod eu cartref yn rhy fawr i gydymffurfio â'r cyfyngiad – mae 13% o gartrefi yn y sir yn fwy na 5 neu fwy (StatsCymru, 2024). Fodd bynnag, dylid

cofio bod gan yr awdurdod gonsesiwn eisoes ar gael i gartrefi mwy gael bin gwastraff gweddilliol mwy ar yr aelwyd cyn belled â bod yr aelwyd yn gallu dangos ei bod yn cymryd rhan yn y gwasanaethau ailgylchu sych a gwastraff bwyd.

Roedd gan 8% bryderon ynghylch cynnydd mewn tipio anghyfreithlon. Nododd 6% broblemau hylendid. Teimlai 5% fod amlder y casgliadau yn rhy hir. Cododd 4% bryderon ynghylch fermin a phlâu (llygod mawr a gwylanod yn gyffredinol). Teimlai 4% fod y Bocs Troli yn rhy fach. Roedd 3% o'r atebion yn rhy benodol i'w categoreiddio ac yn dod o dan 'Arall'. Ailadroddodd 3% arall y gred bod y newid gwasanaeth yn seiliedig ar dorri costau gwasanaethau'r cyngor.

Nododd 1% fod ffrydiau gwastraff penodol i'r aelwyd yn broblem o ran naill ai capasiti neu hylendid. Gwastraff anifeiliaid anwes oedd hwn yn gyffredinol, er bod rhai'n cyfeirio at glytiau, ac mae casgliad dynodedig, ar wahân eisoes yn bodoli ar gyfer y ffrwd hon.

Roedd 1% hefyd yn dymuno i ystod ehangach o ddeunyddiau gael eu hailgylchu ar garreg y drws. Fel o'r blaen, roedd hyn yn ymwneud yn bennaf â ffilm blastig, er bod nifer o bobl eisiau adfer casgliadau batris a thecstilau.

Nododd 1% arall eu bod yn teimlo y byddai un bin gydag ailgylchu cymysg yn galluogi mwy o ailgylchu; fodd bynnag, mae sylfaen dystiolaeth helaeth[1] o ddata o bob cwr o'r DU sy'n dangos bod awdurdodau Cymru sydd â chyfyngiadau ailgylchu ar wahân a chyfyngiadau gweddilliol llym yn cyflawni'r symiau uchaf o ailgylchu sych a gwastraff bwyd o'r holl awdurdodau lleol ar draws y pedair gwlad.

4.9.1. Dadansoddiad Ystod Oedran

Pryder ar draws pob grŵp oedran oedd "Gormod o wastraff gweddilliol", gan gyfrif am oddeutu 44-58% o'r ymatebion ym mhob categori oedran. Roedd yna hefyd rai patrymau sy'n gysylltiedig ag oedran:

- Roedd ymatebwyr rhwng 25 a 44 oed yn llawer mwy tebygol o godi pryderon ynghylch "Maint yr Aelwyd", yn enwedig y rhai rhwng 35 a 44 oed.
- Roedd ymatebwyr hŷn (yn enwedig 65 oed neu hŷn) yn fwy tebygol o sôn am bryderon "Hylendid". Cododd tua 12.6% o ymatebwyr 65 oed a hŷn broblemau hylendid, o'i gymharu â dim ond tua 3-5% mewn grwpiau oedran iau.
- Cynyddodd "Amlder Casglu yn Rhy Hir" yn gyson gydag oedran, gan awgrymu y gallai preswylwyr hŷn fod yn llai cyfforddus gyda chyfnodau storio hirach rhwng casgliadau.
- Codwyd "Cynwysyddion Rhy Fach" yn fwy cyffredin gan ymatebwyr 25-64 oed ac roedd yn llai cyffredin ymhlith ymatebwyr hŷn.

[1] Llywodraeth Cymru, *Glasbrint casgliadau,* 2025, Atodiad 3 (https://www.llyw.cymru/glasbrint-casgliadau-2025)

- Roedd "Pryderon Cynyddol ynghylch Tipio Anghyfreithlon" yn ymddangos yn gyson ar draws y rhan fwyaf o grwpiau oedran oedolion, tua 7-9% yn gyffredinol, sy'n dangos bod y pryder hwn yn cael ei rannu'n eang yn hytrach nag yn benodol i oedran.

Mae'n bosibl bod y dadansoddiad yn awgrymu bod rhesymau gwrthwynebiad yn cael eu llunio'n rhannol gan ffactorau cyfnod bywyd. Mae teuluoedd mewn grwpiau oedran canol yn fwy pryderus am symiau gwastraff a chapasiti aelwydydd, ac roedd trigolion hŷn yn fwy tebygol o ganolbwyntio ar hylendid, cysur, ac ymarferoldeb storio gwastraff gweddilliol am gyfnodau hirach.

4.10 Cwestiwn 10: Dywedwch wrthym am unrhyw bryderon, awgrymiadau neu amgylchiadau cartref a allai effeithio ar sut rydych chi'n ailgylchu a rheoli gwastraff.

Derbyniwyd 3,011 o ymatebion i'r cwestiwn hwn gyda chrynodeb eang o ymatebion yn Nhabl 5 isod.

Tabl 5: Sylwadau eraill ar anawsterau ailgylchu

Categori	Cyfrif	%
Cynwysyddion yn rhy fach	700	23%
Problemau cynwysyddion	250	8%
Eisiau i fwy o ddeunyddiau gael eu hailgylchu	244	8%
Proffil gwasanaeth gwahanol	205	7%
Arall	186	6%
Pryderon ynghylch cynnydd mewn tipio anghyfreithlon	157	5%
Problemau gyda chasgliadau	153	5%
Pryderon ynghylch fermin/plâu	151	5%
Gormod o wastraff gweddilliol	140	5%
Dim problemau	133	4%
Eraill ddim yn cymryd rhan	110	4%
Cardbord mawr	97	3%
Maint yr aelwyd	90	3%
Hylendid	70	2%
Addysg ac ymwybyddiaeth	69	2%
Ffrydiau gwastraff penodol i aelwydydd	55	2%
Lle ar gyfer storio cynwysyddion	55	2%
Gwasanaethau gwastraff eraill yr ALl	48	2%
Amlder casglu'n rhy hir	47	2%

Ddim yn berthnasol	37	1%
Polisi cenedlaethol	10	0.3%
Ailddefnyddio a thrwsio	3	0.1%
Diffyg lle storio	1	0.03%

O ran heriau a/neu broblemau gyda'r gwasanaeth:

Nododd 23% nad oedd gan y Bocs Troli ddigon o gapasiti (yn gyson â Chwestiwn 4). Cododd 8% broblemau gyda'r Bocs Troli (tywydd garw, difrod ac ati), ac roedd 8% arall eisiau casglu ystod ehangach o ddeunyddiau ar garreg y drws.

Rhestrodd 5% broblemau casglu, ac o'r rhain roedd 90 o'r 153 o ymatebion yn cynnwys un neu fwy o sylwadau yn ymwneud â sbwriel o ganlyniad i gasgliadau, cynwysyddion a ddychwelwyd wedi'u difrodi, anawsterau i'r deiliad tŷ drin cynwysyddion (oherwydd oedran/galluoedd corfforol).

Dywedodd 3% fod yr anallu i ailgylchu cardbord mawr yn rhwystr/pryder. At ei gilydd, mae problemau ynghylch casgliadau ailgylchu yn cyfateb i 47% o'r ymatebion.

Nododd 5% fod cynnydd mewn tipio anghyfreithlon yn bryder. Cododd 5% arall bryderon ynghylch fermin a phlâu. O'i gymharu â chwestiynau eraill roedd nifer yr ymatebwyr a ddywedodd fod ganddynt ormod o wastraff gweddilliol yn is, sef 5%.

Dywedodd 4% o'r ymatebwyr na fyddent yn cael unrhyw broblemau gyda chasgliadau bob 4 wythnos. Dywedodd 4% arall y byddent hwy eu hunain yn gallu cydymffurfio â chasgliadau bob 4 wythnos ond bod ganddynt bryderon na fyddai eraill – ac y byddai hyn yn arwain at broblemau eraill fel mwy o dipio anghyfreithlon neu fermin/plâu.

Roedd ymatebwyr a nododd maint yr aelwyd fel rhwystr neu bryder yn is, sef 3%, yn ogystal â phryderon hylendid, sef 2%.

Ymhlith eu hymatebion, cododd 11 o'r cyfranogwyr faterion yn ymwneud ag ansawdd y bagiau leinio cadi bwyd a gyflenwir.

4.11 Cwestiwn 11: Beth yw eich cod post? Mae hyn yn ein helpu i ddeall gwahanol dueddiadau mewn gwahanol rannau o Ynys Môn.

Rhoddodd 4053 o ymatebwyr fanylion cod post llawn neu rannol, gyda'r dosbarthiad yn cael ei ddangos yn Ffigur 7 isod.

Dangoswyd bod un ymateb yn Gaunton, Lloegr, a gadwyd oherwydd yr effaith ddibwys ar y dadansoddiad.

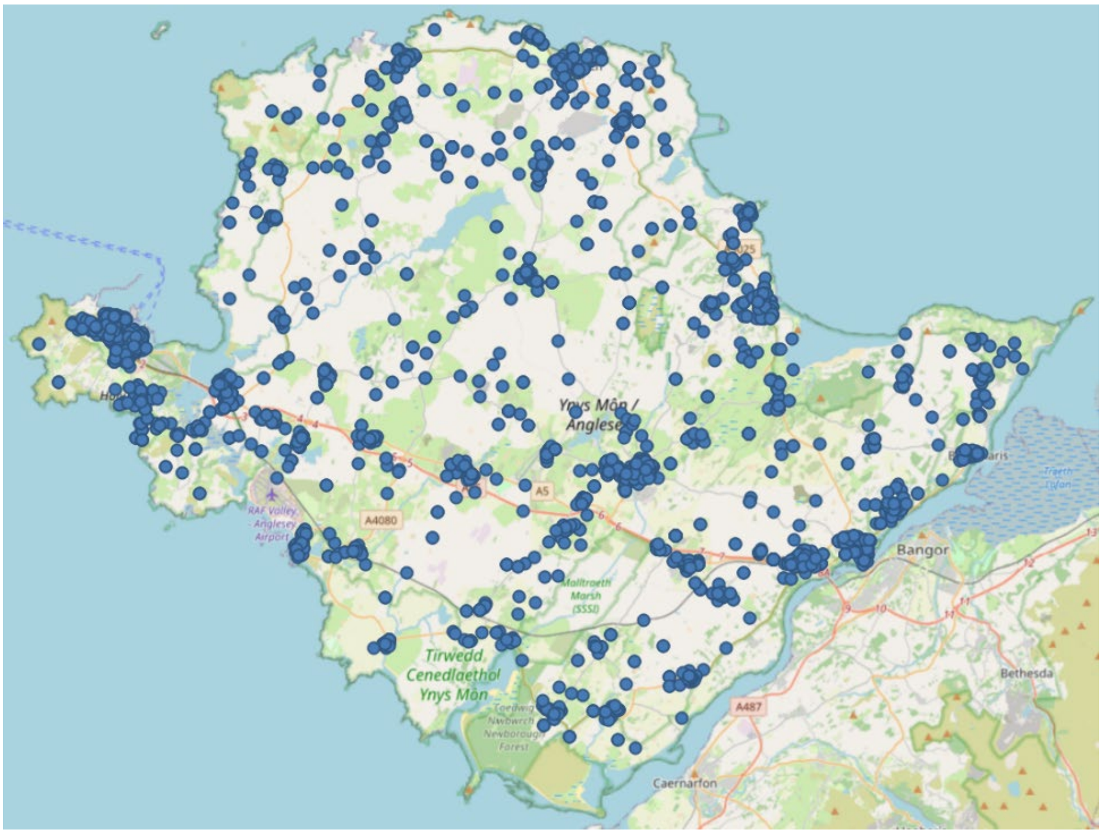

Ffigur 7: Dosbarthiad yr ymatebion

4.12 Cwestiwn 12: Faint o bobl sy'n byw yn eich cyfeiriad?

Crynhoir y data maint aelwydydd a roddwyd yn Ffigur 8 ar y dudalen ganlynol. Dywedodd dros hanner yr ymatebwyr fod 2-3 o bobl yn byw yn eu cyfeiriad ac roedd gan dros draean 4 neu fwy ar yr aelwyd.

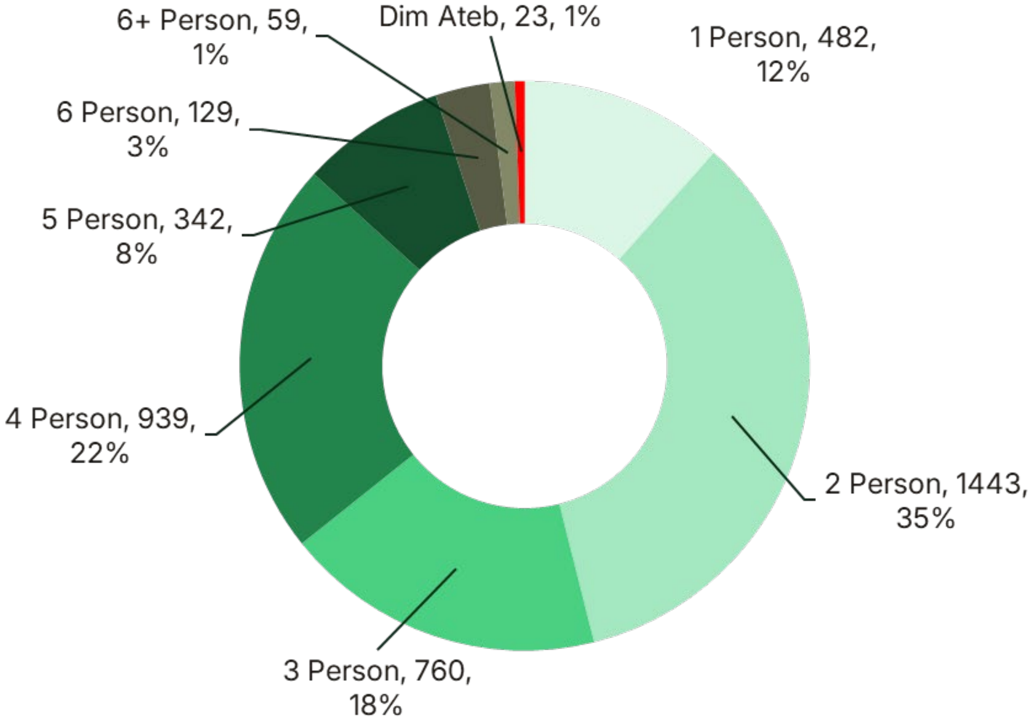

Ffigur 8: Faint o bobl sy'n byw yn eich cyfeiriad?

Cymharwyd y data maint aelwydydd â'r data demograffig diweddaraf sydd ar gael ar feintiau aelwydydd Ynys Môn (StatsCymru, 2024), er mwyn asesu cynrychiolaeth yr ymatebion i'r arolwg. Dangosir cyfran maint yr aelwydydd o ymatebion yr arolwg o'i gymharu â data StatsCymru yn Ffigur 9.

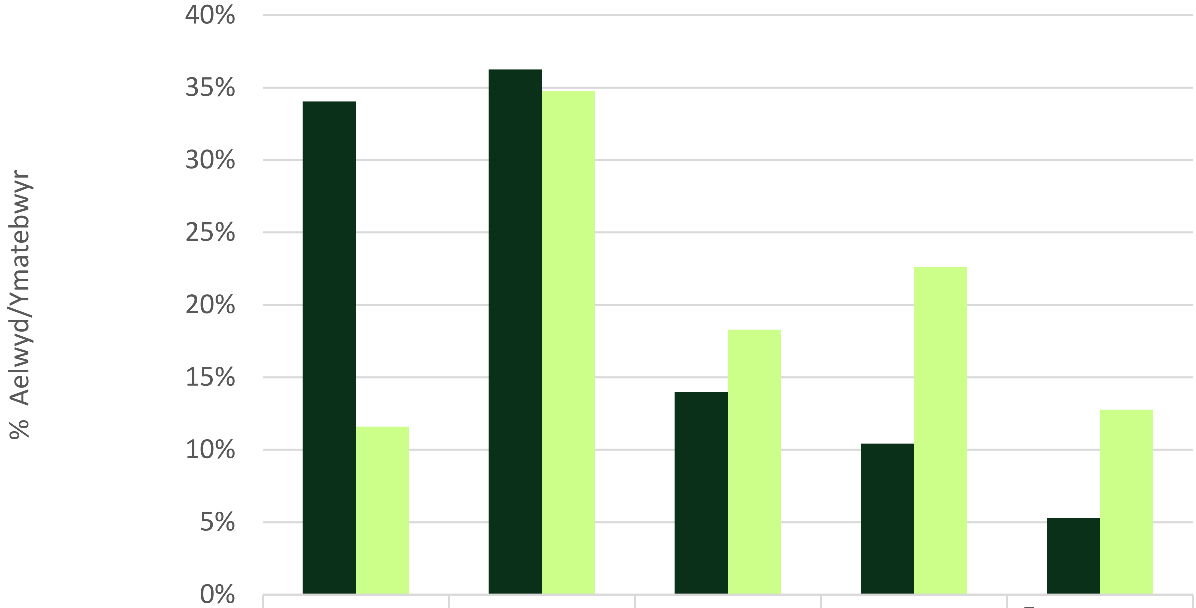

	1 person	2 person	3 person	4 person	5 person neu fwy
StatsCymru, 2024	34%	36%	14%	10%	5%
Arolwg	12%	35%	18%	23%	13%

Maint yr Aelwyd

Ffigur 9: Cynrychioldeb maint aelwydydd yr arolwg

Mae'n dangos bod aelwydydd 1 person wedi'u tangynrychioli yn ymatebion yr arolwg – 12% o'r ymatebion o'i gymharu â 34% o gyfanswm yr aelwydydd yn yr ardal, gydag aelwydydd 4 a 5+ wedi'u gorgynrychioli'n helaeth, 23% a 13% o'i gymharu â 10% a 13% yn y drefn honno. Mae'n bosibl bod yr or-gynrychiolaeth hon o aelwydydd mwy a'r dan-gynrychiolaeth o aelwydydd llai yn gysylltiedig â natur y newid sy'n cael ei ymgynghori arno, gan fod gostyngiad mewn capasiti gweddilliol/amlder casglu yn debygol o gael ei ystyried gan aelwydydd mwy fel mwy o broblem – gan ysgogi ymatebion.

4.13 Cwestiwn 13: Beth yw eich ystod oedran?

Mae data oedran a roddwyd gan ymatebwyr wedi'i grynhoi yn Ffigur 10.

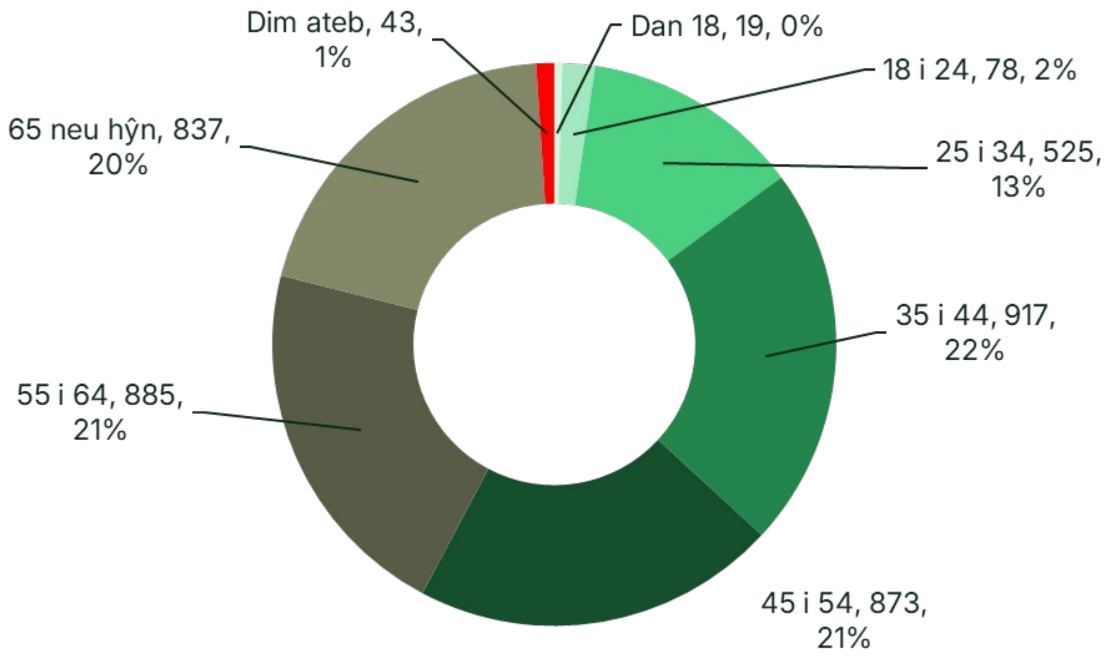

Ffigur 10: Beth yw eich ystod oedran?

Cynhaliwyd cymhariaeth o ddata oedran ymatebwyr a gyflenwyd gan ymatebwyr yn erbyn ystadegau oedran presennol ar gyfer Ynys Môn (StatsCymru, 2024) ac fe'i dangosir yn Ffigur 11.

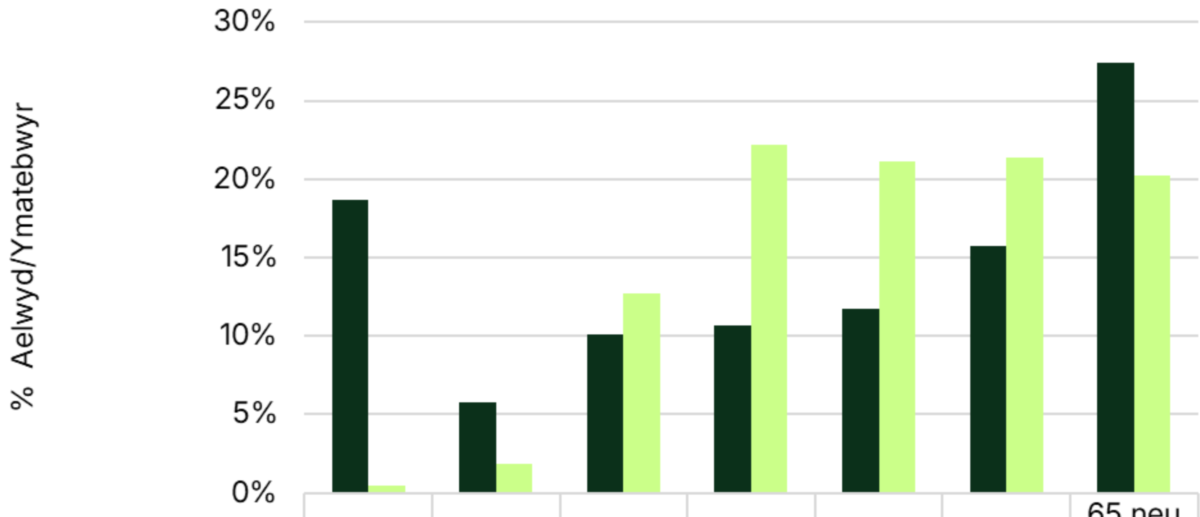

	Dan 18	18 i 24	25 i 34	35 i 44	45 i 54	55 i 64	65 neu hŷn
StatsCymru, 2024	19%	6%	10%	11%	12%	16%	27%
Arolwg	0%	2%	13%	22%	21%	21%	20%

Oedran

Ffigur 11: Cynrychioldeb oedrannau yn yr arolwg

Mae'r canlyniadau'n dangos tuedd samplu cymedrol tuag at ymatebwyr 35–64 oed, gyda thangynrychiolaeth o oedolion iau a grwpiau oedran hŷn. Er y gall y dosbarthiad demograffig anghynrychioliadol hwn fod yn nodweddiadol o ymatebion gwirfoddol[2] i ymgynghoriad, gall ddylanwadu ar y canfyddiadau cyffredinol, yn enwedig lle mae agweddau ac ymddygiadau'n amrywio yn ôl oedran. Felly, dylid dehongli'r canfyddiadau fel rhai sy'n adlewyrchu barn aelwydydd o oedran gweithio yn well, a allai fel arfer fod yn ymwneud yn fwy â gweithgareddau rheoli gwastraff.

4.14 Cwestiwn 14: Ydych chi'n defnyddio unrhyw un o'r gwasanaethau hyn? Dewiswch bob un sy'n berthnasol i chi.

Roedd gan yr ymatebwyr y gwasanaethau canlynol i ddewis o'u plith:

- 14.1. Casglu â chymorth
- 14.2. Casglu clytiau plant.
- 14.3. Casglu gwastraff hylendid.
- 14.4. Dim ohonyn nhw.

Dangosir y canlyniadau yn Ffigur 12.

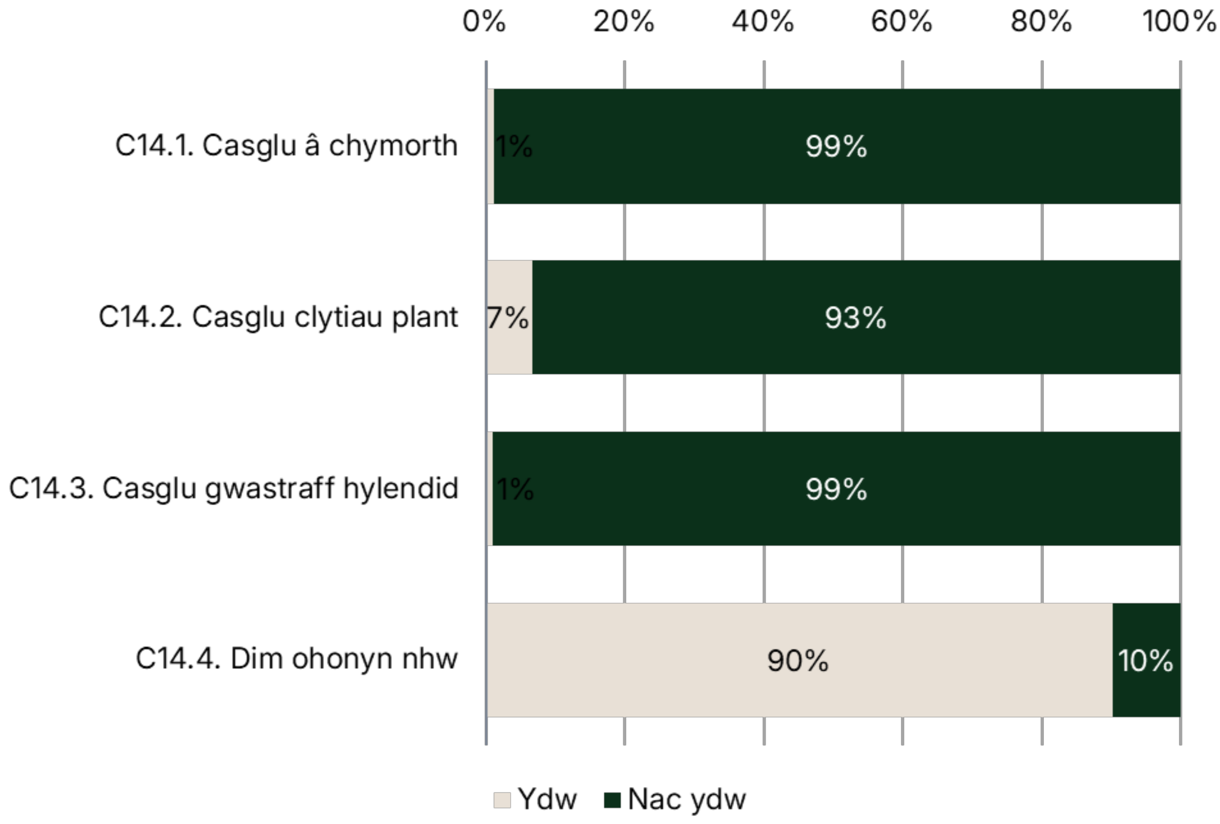

Ffigur 12: Pa wasanaeth ydych chi'n ei ddefnyddio?

[2] Groves et al., 2009; Canllawiau'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar ragfarn arolygon

Fel y gwelir, dim ond 10% o'r ymatebwyr a ddywedodd eu bod wedi defnyddio unrhyw un o'r gwasanaethau hyn.

4.15 Cwestiwn 15: Ydych chi'n credu y byddai unrhyw newidiadau i'r gwasanaeth ailgylchu a chasglu gwastraff yn effeithio ar y Gymraeg?

Cynhwyswyd cwestiwn ychwanegol yn gofyn i ymatebwyr eu barn ar yr effeithiau y gallai newidiadau i'r gwasanaeth casglu ailgylchu a gwastraff eu cael ar y Gymraeg. Gofynnwyd i'r ymatebwyr ystyried:

- Cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg,
- Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin yr un fath â'r Saesneg,
- Sut y gellir cynyddu unrhyw effeithiau cadarnhaol ar y Gymraeg,
- Sut gellir gwella unrhyw effeithiau negyddol ar y Gymraeg.

Nid oedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn credu y byddai newidiadau i wasanaethau casglu gwastraff ac ailgylchu yn cael unrhyw effaith ar y Gymraeg, gyda llawer o ymatebwyr yn nodi "na", "dim", neu "dim effaith", neu "ddim yn berthnasol" yn unig.

Pwysleisiodd nifer llai o ymatebwyr bwysigrwydd parhau i ddarparu gwybodaeth, arwyddion a chyfathrebiadau â chwsmeriaid yn y Gymraeg a'r Saesneg, yn unol â'r safonau presennol. Awgrymodd rhai ymatebwyr welliannau bach, fel labelu dwyieithog cliriach ar finiau, sicrhau bod staff sy'n siarad Cymraeg ar gael, neu ddefnyddio newidiadau i wasanaethau fel cyfle i hyrwyddo'r iaith drwy ei gwelededd a'i defnyddio bob dydd. Mae'r ymatebion hyn yn dangos cefnogaeth gyffredinol i'r Gymraeg, ond o fewn cyd-destun cynnal y ddarpariaeth bresennol yn hytrach na'i chysylltu'n uniongyrchol â newidiadau i wasanaethau.

Nododd nifer fach o ymatebion effeithiau anuniongyrchol. Roedd y rhain yn tueddu i ganolbwyntio ar lai o gyfleoedd ar gyfer rhyngweithio achlysurol (e.e. llai o sgyrsiau gyda chriwiau casglu os yw gwasanaethau'n llai aml), effeithiau posibl ar gyflogaeth leol i siaradwyr Cymraeg, neu ffactorau economaidd-gymdeithasol ehangach fel newid yn y boblogaeth. Tynnodd nifer fach sylw hefyd at bryderon ehangach am y Gymraeg nad ydynt yn gysylltiedig â gwasanaethau gwastraff, megis pwysau tai neu newid demograffig.